

Achtergrondinformatie over totstandkoming en gebruik van het protocol

Onderstaande informatie is van belang om de betekenis van het algemeen accountantsprotocol te kennen en mee te nemen in het overleg met de gemeenten waar u eerder contract(en) mee heeft afgesloten. Het geeft de gekozen insteek weer van het protocol met de consequenties die daaruit voortvloeien, waaronder mogelijk extra werkzaamheden vanuit de gemeente(accountant). Dat doen we aan de hand van de volgende onderwerpen:

1. De aanleiding
2. Gekozen insteek van het accountantsprotocol
3. Wat betekent dit concreet: nadere afspraken met gemeenten nodig
4. Uw actiepunten
5. Overige aandachtspunten

1. De aanleiding

Gemeenten en zorgaanbieders hebben in de loop van 2015 afspraken gemaakt over uitwisseling van gegevens over de uitvoering van de Wmo en Jeugdwet. Een aspect daarbij is de financiële productieverantwoording over 2015 en al dan niet de accountantscontrole daarvan. Gemeenten (en samenwerkingsverbanden daarvan) zijn momenteel in verschillende fasen van voorbereiding op de productieverantwoording.

Hierin zijn meerdere scenario's mogelijk, zoals ook de NBA schetst:

1. Verantwoording conform het oorspronkelijke contract, waarbij de zorgaanbieder in staat is om volledig te voldoen aan de gemaakte verantwoordingsafspraken. Ons beeld is dat zonder andere alternatieven de meeste gemeenten geneigd zijn dit scenario te hanteren. De situatie dat per contractrelatie (gemeente – zorgaanbieder) een afwijkend verantwoordingsmodel en een afwijkend accountantsprotocol geldt, leidt echter tot een grote administratieve lastendruk en hoge accountantskosten bij zorgaanbieders en is alleen al qua omvang van de werkzaamheden niet of nauwelijks uitvoerbaar. Bovendien geeft de situatie ook veel onzekerheid bij gemeenten, als nog sprake is van niet-gevalideerde accountantsprotocollen of niet uitvoerbare contractuele bepalingen over verantwoording en controle. Ons beeld is dat dit regelmatig het geval is.
2. De declaratie van de geleverde zorg in 2015 geschiedt conform het oorspronkelijke contract. De controle vindt evenwel niet plaats door de accountant maar door gemeenten en zorgaanbieders zelf door informatie uit te wisselen zodat de gemeente zelf kan vaststellen dat voor de juiste cliënten zorg in rekening is gebracht. Wij schatten in dat dit voor 2015 een vrij optimistisch scenario is; de kwaliteit van de informatie schiet veelal tekort.
3. De declaratie en controle vindt plaats op aangepaste afspraken ten opzichte van het eerdere contract om het gebruik van het landelijk format met accountantsprotocol mogelijk te maken. Omdat dit protocol uitgaat van één verantwoording per zorgaanbieder biedt dit wellicht minder zekerheid voor de gemeente dan nodig is voor haar eigen jaarrekening, waardoor aanvullende werkzaamheden nodig kunnen zijn (zie ook verder in deze notitie).
4. Gemeenten en zorgaanbieders komen overeen op basis van een lumpsum af te rekenen, gebaseerd op een zo goed mogelijke inschatting van de werkelijke zorglasten over 2015. Dit vraagt evenwel om een meer intensieve aanpassing van de contractuele afspraken, waarvan onzeker is of gemeenten daarin mee kunnen en willen gaan.

Alles overwegende is scenario 3, waarbinnen bijgevoegd format met accountantsprotocol zijn plek kan hebben, voor 2015 het meest haalbare en werkbaar scenario.

2. De gekozen insteek van het accountantsprotocol

Om de escalatie van administratieve lasten en accountantskosten te voorkomen, is gekozen om te werken met één financiële productieverantwoording per zorgaanbieder en per gemeente, en één

controleverklaring per zorgaanbieder. De accountant geeft daarmee geen oordeel over onderliggende verantwoordingen per gemeente.

Dit uitgangspunt leidt mogelijk tot een grotere onzekerheid bij gemeenten in hun jaarrekening. Het kan zijn dat gemeenten vanwege (te hoge) resterende onzekerheid extra werkzaamheden vragen. Gemeenten zullen dit zelf moeten beoordelen en in overleg met hun accountant kijken of deze resterende onzekerheid om aanvullende (controle)werkzaamheden vraagt.

Onvoldoende zekerheid voor individuele gemeente(n) kan bijvoorbeeld worden ondervangen door:

- a. Controlemaatregelen van gemeenten zelf
- b. Nadere gegevensvraag door gemeenten aan zorgaanbieders
- c. Nader onderzoek door de gemeentelijke accountant
- d. Nader onderzoek door de accountant van de zorgaanbieder

3. Wat betekent dit concreet: nadere afspraken met gemeenten nodig

Om het algemeen verantwoordingsformat en accountantsprotocol te kunnen gebruiken is het zeer waarschijnlijk nodig, dat gemeente en zorgaanbieder dit schriftelijk overeenkomen in aanvulling op het contract of in plaats van de bestaande afspraken over de financiële productieverantwoording. Ons beeld is dat in de meeste contracten van 2015 heldere afspraken over verantwoording en controle nog ontbreken en dat dit later zou worden ingevuld. Voor de contracten waarin al veel is geregeld, hebben zowel gemeenten als zorgaanbieders inmiddels gemerkt dat dit niet altijd even werkbaar is en aanpassing nodig heeft. In beide gevallen is het dus zaak dit alsnog op een realistische manier te regelen.

Voor zover ons beeld reikt, zal dit binnen de gemeente meestal op ambtelijk niveau geformaliseerd kunnen worden en is hiervoor geen nadere besluitvorming door de gemeenteraad nodig. Gelet op de termijnen van besluitvorming binnen gemeentelijke organisaties en gemeentelijke samenwerkingsverbanden, is het van belang dat dit tijdig in gang wordt gezet.

Wellicht moet ook de modeloplegger rechtmatigheid nog bestuurlijk en contractueel verankerd worden en kan dit in hetzelfde traject meelopen. De modeloplegger biedt immers de mogelijkheid om oorspronkelijke afspraken anders of nader in te vullen en in deze herziene afspraken kan dan ook meegenomen worden, dat het landelijk protocol van toepassing wordt verklaard in een lokale situatie.

Voor zover gemeenten hechten aan extra/andere eisen bovenop de algemene verantwoording en het bijbehorende accountantsprotocol, adviseren wij u om dit tot een minimum te beperken. Het is nadrukkelijk geen modelaccountantsprotocol dat naar eigen inzicht aangevuld of aangepast kan worden. Dit zou namelijk betekenen dat alsnog aparte controleverklaringen nodig zijn per gemeente, waarmee de beoogde administratieve lastenvermindering teniet wordt gedaan. Zoals hierboven onder punt 2 aangegeven kunnen er wel aanvullende werkzaamheden nodig zijn in het kader van mogelijk resterende onzekerheid bij de gemeente.

Uiteraard is het vorenstaande primair de verantwoordelijkheid van gemeenten zelf. Toch willen wij er bij zorgaanbieders op aandringen dat zij het initiatief nemen om gemeenten te stimuleren dit traject zo goed en zo snel mogelijk in gang te zetten en het bijgevoegde verantwoordingsformat en accountantsprotocol te hanteren. Zoals aangegeven zal de VNG later dan de zorgbranches haar leden informeren.

In sommige gevallen heeft u dit verantwoordingsformat en accountantsprotocol niet nodig. Dat is het geval als een gemeente zelf facturen controleert en/of op basis van andere informatie deze productiecontrole niet nodig heeft. Dit kan ook aan de orde zijn als sprake is van financiële productieverantwoordingen van zeer beperkte omvang. De rol van het accountantsprotocol in dergelijke situaties is toegelicht in de preambule van het protocol.

4. Uw actiepunten

Om het algemeen verantwoordingsformat en het accountantsprotocol lokaal te kunnen gebruiken, is een aantal actiepunten van belang:

- a. In overleg treden met uw gemeente/ gemeentelijk samenwerkingsverband over de toepassing van dit verantwoordingsformat en accountantsprotocol en de bijbehorende deadlines. De aangepaste afspraken en (eventuele) consequenties zullen ook formeel moeten worden vastgelegd.
- b. In overleg treden met uw accountant over hetzelfde thema met daarbij aandacht voor de voorbereiding van de accountantscontrole, potentiële knelpunten, deadlines, etcetera.
- c. In detail kennis nemen van het format en het accountantsprotocol om daarop optimaal voor te sorteren bij de voorbereidingen rond de productieverantwoording 2015 en de bijbehorende interne controlewerkzaamheden.

5. Overige aandachtspunten

Consequenties bij geen goedkeurende controleverklaring

Het accountantsprotocol leidt tot een eenduidige controleaanpak, maar neemt niet de met de transitie samenhangende onzekerheden weg. Met name in de eerste maanden van 2015 zullen veel gegevens ontbreken die niet altijd meer rechtgezet kunnen worden; bijvoorbeeld indicatiestellingen.

Van belang is dat u snel zicht krijgt of en zo ja, in hoeverre hier contractueel ook financiële consequenties aan verbonden zijn. Als er contractueel zaken zijn geregeld rond boetes of terugvordering, dan is het van belang om te evalueren of deze zaken nog actueel zijn en ook daadwerkelijk van toepassing. Het al dan niet uitvoeren van deze contractuele bepalingen kan tot grote onzekerheid leiden in zowel de jaarrekening van zorgaanbieders als die van gemeenten. Grote onzekerheid kan vervolgens leiden tot geclausuleerde controleverklaringen van de accountant bij de jaarrekening.

Controleplanning

Tot slot wijzen wij op de tijdlijn / planning van de controles. Gemeenten en gemeenschappelijke regelingen kennen eigen deadlines, die zeer krap kunnen zijn voor zorgaanbieders. Zonder dat we hierin een goed overzicht hebben, adviseren wij – indien deze deadlines te krap zijn – ook hierover tijdig met de gemeente in overleg te treden en te zoeken naar een pragmatische voor beide partijen werkbare oplossing.